

نَدْوَةُ اَلْاِسْلَامِ

نشریاتی

عدد

۳

یکی

عَلَمِ الْاِسْلَامِ

برنجی کتاب

از میرلی

اسماعیل مقلی

شہزادہ ہاشمی : اوقاف اسلامیہ مطبعہ سی۔

۱۳۳۹ — ۱۳۴۱

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على سيدنا سيد المرسلين
محمد وعلى آله وصحبه اجمعين

دياجه

كالات انسانيه فكر صائبي، حق؛ عمل صائبي، خيري
استهداف ايدر؛ انسانك كالات علميه سي حقه، كالات
خلقيه سي خيره وصول ايله حصول بولور. انسان ادر اكاتنده
حق، اعمالنده خيري تحري ايدر: انسانك كالاتي حق
حق اولديغي ايجون، خيري ايشله مك ايجون بيلمك صورتيله
متجلى اولور.

كالات علميه متنوع اولمغله انسانك هر نوع كالات
علميه بي حائر اولمسي ممكن دكلدر. علوم، ساحه حقيقتده مختلف

موضوعلر نسبتنده، متنوعدر . علوم متنوعه نك ا ك يوكسكى،
ا ك نافعى علم توحيددر . چونكه معرفت اللهك فوقنده
هيچ بر معرفت يوقدر . شو قدر كه افراد بشر عقول وافكار
اعتباريله متفاوت اولمغله انسانلرجه حق قبول اولونميور ؛
برينه كوره حق اولان شى ديكرينه كوره باطل اوليور .
ا ك زياده منازعه يي داعى اولان حق عقائد ايمانيه ، باشى
غوغالى اولان علم ده علم توحيد ويا علم كلامدر .

تعريفى — علم كلام يا موضوعى ويا غايه سى اعتباريله
تعريف اولنور .

۱ — : علم كلام ذات وصفات باريدن، مبدأ ومعاد اعتباريله
مصنوعاتك احوالندن قانون اسلامى اوزره بحث ايدن بر
علم جليلدر .

فلاسفه نك علمى اولان مابعدالطبيعه ويا متافيزيك ده
علم كلام كبي ذات وصفات باريدن ، مبدأ ومعاد اعتباريله
مصنوعاتك احوالندن با حشدر . شو قدر كه مابعدالطبيعه، محضا
قانون عقول اوزره بحث، ايتمكله، قانون اسلامه موافق اولوب

اولد یغنه باقماز. علم کلام بالعکس قانون اسلام یعنی اسلامک
 مبناسی اولان رسالت ، کتب سماویه ، بعث بعد الموت کبی
 دین اسلامده قطعیتله حکم اولنان ، دین و ملت تسمیه اولنان
 طریقت شرعیه اوزره احوال مصنوعاادن بحث ایدر؛ قانون
 عقولی وحی ایله خطاادن محافظه ایدر، جمیع مباحثک قواعد
 شرعییه مطابق بر طرزده حریانه خدمت ایدر . قانون
 فلسفیده عقول قاصره مک فکر ونظرینه استناداً قطعیات
 شرعییه مخالفت واقع اولدینی حالده علم کلامده قطعیات
 شرعییه مخالفت دکل ، بالعکس قطعیات مذکوریه تمامیه
 موافقت واردر. علم کلامده اصل اولان کتاب وسنته تمسکدر.
 ایشته علم توحید زبا کلام ایله مابعدالطبیعه نک آیرلدینی نقطه
 بودر. فی الواقع علم کلام ایله مابعدالطبیعه نک دائره شمولری،
 مطلبلری بر در ، آنجق طریق اعتباریه آره لرنده فرق واردر.
 علوم مثبتیه کانجه انک ایله علم کلام ومابعدالطبیعه نک
 شموللری بر دکلددر. علوم مثبتیه حادثات محسوسه یی تجاوزاتیز،
 آنجق حساً ثابت اولان حادثاادن وحادثات آره سننده کی نسبت

ثابتی اراده‌ایدن قوانیندن بحث ایدر؛ علوم مثبتته نك حیطهٔ
تبعاتی بود اثریه منحصر در. علوم مثبتته اصل اشیا، مبدأ عالم؛
غائبهٔ اشیا، معاد کبی حساً و مشاهدۀ و تجربهٔ استحصال اولمیان
مسائلی آراشدیرمز، بو مسائل حقنده تمامیلہ ساکتدر.
بومسائلی حل ایلہ مشغول اولماز. بومسائلی حل ایتک وظیفه‌سی
تمامیلہ علم کلام ایلہ مابعدالطبیعه‌یه عائددر.

علم کلام اصل عقیدهٔ ایمانیہ اولان توحیدباری عقیده‌سندن،
لطف‌الہی بی اتمام دیمک اولان ارسال رسل عقیده‌سندن،
عنایت‌الہی بی تکمیلہ معطوف اولان بعث بعدالموت
عقیده‌سندن باحث در که اصول ثلاثۂ اسلامیہ بونلردن عبارتدر.
توحید باری عقیده‌سی اصل الاصولدر، دیگر ایکیسی افعال
الہیہ راجعدر. بتون ادیان سماویہ اصول ثلاثۂیه اعتقاد ایدر. [۱]

۲ — : علم کلام مجتلی سرد؛ شبهه‌لوی دفع ایلہ عقائد
دینیہ بی اتباع دائمی قدرت تامہ حاصل ایلان بر علمدر.

[۱] علم کلامی بو طرزده تعریف سید شریفک تعریفنه موافقدر. آنجق
بوراده ممکنات قیدی یرینه دها واضح اولان مصنوعات قیدی وضع اولو نمشدر.

عقائد دینیه شرعدن اخذ اولنمغله علم کلام شرعدن مأخوذ
اولان اولان عقائدی اثبات ایدر . [۱]

موضوعی -- علم کلامک موضوعی قدمایه کوره ذات
وصفات باریدر . متأخریندن ارموی ده بوکا قائلدر .

غزالی یه و آکا موفقیت ایدنلره کوره « موجود بما هو
موجود » در . علم کلام موجوددن، موجود اولسی حسبیه،
بحث ایدر . یوقسه شویله، بویله بر کیفیت اولسی اعتباریله
بحث ایتمز . بو طرز تلقی یه کوره مابعدالطبیعه ایله علم کلام
قانون اسلامی قیدیله ایریلیر .

متأخرینه کوره عقائد اسلامییه بی اثباته مدار اولان معلوم در .
یعنی بیلنمک شانندن هرشیدن بحث ایدر شو قدر که اوشیته،
عقائد اسلامییه بی اثبات ایتمک، تعلق ایده . [۲]

مسائل -- علم کلامک مسائلی مقاصد اصلیه در . بونکله
برابر مسائل ایچون برطاقم و مسائل ده وارددر . وسائل حقیقت

[۱] بو تعریف تمامیه موافق تعریفه موافقدر .

[۲] موضوع حقنده کی بو اختلاف برهانی دکل، زمانی در . تجدد ازمان
ایله توسع ایدن ساحه علوم و احتیاجاتدن ناشی در .

علمدن خارجدر . علم کلامده مقاصد اصلیه اولان عقائد ایمانیه موضوع بحث اولدیمی کبی عقائد ایمانیه نك توقف ایتدیکی وسائلده ، مبادی ده موضوع بحث اولور . شرایع واحکامك اسالاساسی اولان ، علوم شرعیه نك الك یوکسك طبقه سنده بولنان بر علمك علوم سائریه محتاج اولمامسی ایچون علوم سائرده دن ایجاب ایدن مسائلك علم کلامه ادخالی متکلمین عندنده معتاد اولمش ایدی . بویله اولان مسائل علم کلامده وسائل ومبادی در .

علم کلامك مبادی ووسائلی احتیاج عصره کوره ده کیشه بیلیر . از جمله متکلمین وقتيله حدوث عالمی اثبات ایچون « اجسام اعراضدن خالی دکلدر ، اجسام جزءلا ییجزا لردن مرکبدر ، کبی قضیه لری برر مبدأ اولق اوزره قبول ایتمشلرایدی ! حدوث عالمده اثبات صانع ایچون برمبدأ ایدی . بومبدأ لر تغیر ایده بیلیر ، دها بر طاقم مبدأ لر وضع اولنه بیلیر . بو کون بر طاقم فلاسفه جدیده نك قبول ایتدکلری « قوانین طبیعت بالتجربه ثابت اولغله ممکنسدر ، ضروری دکلدر . »

قضیه سی معجزه حسیه نك امكانی ایچون بر مبدأ اوله بیلیر .
قدما نك علم کلامنده مبدأ بشقه ، متأخرینك علم کلامنده
مبدأ باشقه ایدی . یکی علم کلامدهده مبدأ باشقه اولاجقدر .
علم کلامك فائده و غایه سی -- علم کلامك بش فائده سی
واردر .

۱ — : اربابنك قوه نظریه سنه عائددر . اوده در که تقلیددن
دوره تحقیق و ایقانه عروج ایلکدر .

۲ — : علم کلام اربابندن اولمیانلرك استکمالنه عائددر .
اوده مسائلی توضیح ایلله طالب رشد اولانلری ارشاد ،
معاندینی ایراد دلائل ایلله الزام ایتکدر .

۳ — : اصول اسلامییه عائددر . اوده عقائد ایمانیه بی ،
اهل باطلک شبهاتی ایلله ، تزلزله اوغرامه دن وقایه ایلکدر .

۴ — : فروع اسلامه عائددر ، اوده علوم شرعیه نك
علم کلامه استناد ایتمه سیدر . چونکه علم کلام اولینجه علوم
سائره شرعیه نك وجودی تصور اولنه مار . الهیات ، نبوت

ثابت اولمدیقه تفسیر ، حدیث ، فقه ، اصول فقه ، اخلاق کبی
علومک وجودینه امکان قالماز .

— ۵ : طالبک قوه عملیه سنه عاقد در . اوده اعمالده صحت
نیت ، قوت اعتقاد در . عمل واعتقادک مقبول اولمسی آنجق
نیتک صحتی ، اعتقادک قوتی سایه سنده در . انسانه بونلری بخش
ایدن علم کلامدر .

بو فوائد خمسهنک مجموعنه بر فائده دهها ترتب ایدر ،
اوده سعادت دارین در . یعنی دنیاده عدالتی ، نوع انسانی نک
بقاسنه مدار اولان معاملات حسن محافظه ایله امر معاشک دائره
انتظامده جریاننی تأمین ایتک ؛ آخرتده کفر و سوء اعتقاد اوزرینه
مترتب اولاب عذابدن نجات بولمق در . مع مافیه سعادت
دارینه مظهر اولمق بالذات مطلوب ، امور خمسهنک ده سعادت
دارینه منجر اولمسی اعتباریله سعادت دارین علم کلامک بر
غایه سی اولور . فقط علم کلامک اصل غایه سی ایمانی حلیه ایتقان
ایله تحلیه در : ایمانک ، اهل باطلک شبهاتی ایله ترلزله اوغرامیه جق
صورته ، محکم و یقینی اولمسیدر .

علم کلامك مرتبه سى — علم کلام اشرف علومدر . بر
علمك قدر و منزلتى موضوعك اعمّ اولسى، مسائلتك علوتى،
دلالتك قوتى، غايه ساك شرفى نسبتنده در . علم کلام بوخه و صلرده
بوتون علومه فائقدر . چونكه موضوعى هر شيئه عام وشامل
اولان معلوم مفهومندن عبارت اولسى اعتباريله موضوعاتك
اعمى، مسائلى ذات الله وصفات الله شامل اولسى اعتباريله
مسائلك اعلا سیدر . دلائلى بوتون نقل ايله مؤيد مقدمات
عقلیه يقينیه اولسى اعتباريله اقواى دلائل، غايه مى سعادت
دارين اولسى اعتباريله اشرف غيا تدر . آرتق علم کلامك
اشرف علوم اولديغنده شبهه يوقدر .

علم کلامك نجمدرى — علم کلام وظائفى اعتباريله خصمائك،
معانديك، مسترشدینك تبدیلیه تبدل؛ مقتضای عصره کوره
تجدد ایدر . بروقتلر قدامى متكلمین طرفندن منطقه مخالفه
اوله رق قبول اولنان مبادى بالا آخره متأخرین طرفندن قالدیرلش؛
بالعکس قوانین منطقیهیه مطابق بر طاقم مبادى وضع اولمش
ایدى . [۱]

[۱] قریباً بوبابده تفصیلات ویريله جکدر .

متكاملين مدافعه خصوصنده هر وقت قواعد علميه
وفلسفیه بی استعمال ایدر ایدی . اسلامك هیچ بر زمان
هیچ برشیدن پرواسی یوقدر . اصول اسلامیه قوانین محکمه
وقطعیه ایله ثابت اولان قوانین علمیه یه مخالف دکلدر . اصول
اسلامیه ده محال ذاتی ایله هیچ بر محال یوقدر . علوم عصریه
یا لکنز احوال ادله بی توسیع و تعدیل ایده بیلیر . فقط مسائل
ومقاصده اصلا حائز تأثیر اوله ماز . عقائد ایمانیه اندر اسدن
مصوندر ، تبدل و تجدیدی ده قابل دکلدر . اسلام بشر طرفندن
وضع اولنان هر هانکی بر قانون علمی ایله اصلا و قطعاً هدم
اولنه ماز ، اسلام علم و برهانه ، حق و معدلته استناد ایدر . فکری ،
اراده بی حجردن قور تاریر ، استقلاللرینه اعاده ایدر .

بوکون بر چوق فلاسفه نك ادیان سماویه بی کافی کور میه رك
دین طبعی دیدکاری نظریات اخلاقیه نك رکن رکنلرینی محتوی
اولان دینمز ، دین فطری و عمومی اولان دینمز . مع التأسف
یاواش یاواش نفوذ مغنویسنی غائب ایتمکده ، بر طاقم عوامل
آلتنده صفوت اصلیه سنی تمامیه اظهار ایتما مکده ، بر طاقم

سبک مغزان طرفندن تعرضه معروض قالمقده، عقائد من خرافات، احکام دینیه من ترهات صایلمقده در . دینی محافظه و مدافعه ایتک ایستیان ذواتده قصر همت بولونمسی ده بوکا بر ضمیمه الیه اولمقده در .

بو حالک فطرتده کی قصور ادراک، عناد، غلو کبی اسباب مختلفه سی واردر . فقط الک مهم ، الک مؤثر سببی او یله ظن ایدیورمکه دین مینمزده کی حکم بالغه نک آ کلاشیلمامسی، دین محبتنک قلبره نفوذ ایتمامسیدر . فطرتده کی قصور ادراک، عناد غلو کبی اسبابی ازاله یه قیام بیسود ايسه ده حکم بالغه یی بیان ایتک ، دین محبتی قلوب صافییه انفاذه چالشمق قابلدر؛ حتی ولی الامر اولانلره مترتب بروظیفه در . بو بابده قصر همتده بولونماق الزمدر .

دینمز جامع المحاسن اولغله آنده هیچ بر وجهله قصور یوقدر . آنده قصور آرامق عبثدر، غفلتدر، جهلدر، قصور آنجق دینمزی آ کلامیانلرده ، آ کلاتامیانلرده، آ کلا یوب عناد ایله جدالده بولنانلرده در .

اسلام بذات خود ندارد عیبی
هر عیب که هست ز مسلمانان^۱ ما است [۱]

قلبي صاف ، ذهني خالی اولان کنج لره دینی او کرتک
معلملرک النده در . حتی دینی سودر مک ، دیندن نفرت
ایتدیر مامک بیله بر درجه یه قدر معلملرک یدنده اوله بیلیر .

معلم علوم دینی یی علوم صحیحیه دوشمن کو ستر ماملیدر ،
دینزک اصل الاصولی اولان قرآن مبینک اوامر و وصایایه
اکتفا ایدرک دین مبین احمدی حیطة سنه فنی ادخال ایتاملی ،
آیات جلیله یی بی لزوم تأویله قالدش ماملیدر . بوتون بونلر علوم
دینییه معلملرینه عائد بروظیفه اولیه در . اوت معلمین سائر یه ده
بر وظیفه ترتب ایدیور . اوده جولان ایتدکلری ساحه علم
وتجربه یی تجاوز ایتیه رک طلبه نک علویت دینه قارشو برشمه
اعتراض استشمام ایتمه لرینه بادی اولاملریدر .

دینزده اکر اه و اجبار اولم دینغندن نصل هیچ بر کیمسه نک

[۱] اسلامک کندیسنده اصلا عیب یوقدر . هر نه عیب وار ایسه هپی
مسلمانلغمزدن ایروکلشدر .

عقیده قلبیه سینه تعرض اولونماز ایسه قلبک الک حساس
نقطه سنک ، حسیات دینیته نک رنجیده اولونماسنه ده مساعد
اولنماز . بو خصوص حریته تجاوز دکل ، بلکه حریت قایه در .
دینمز علوم صحیحه نک دشمنی دکل ؟ بالعکس م جیدر .
طبیعتیه مقاوم دکل ، طبیعتی مقومدر . (ما انزل الله) علمی ایله
(ما خلق الله) علمنی ؛ (کتاب الله) ایله (خلیقه الله) علمنی
جامعدر .

دین اسلام سنن کونیه دن عبرت آلمنی و ن تتبع
ایتمکی توصیه ایدو . قرآن مبین خبر ، امر ، تذکیرا دوران
ایدر . خبر ایله امر قسملری بالذات مقصود اولدیغنی تذکیر
قسمی بالذات مقصود دکلدر ، بلکه بر وسیله در . دینمز
خبر و امر قسملرینی قبل رحماندن تبلیع ایله مه دن ماعدا ؛
طریق خیره ، اتباع ایچون ؛ طریق شره آندن اجتناب ایچون
دلالت ایتمه دن بشقه بر غایه تعقیب ایتمز .

دینمز عقله بر رهبردر . وسائل سعادت تحریمی ایچون عقلی
سربست بر اقییر . یالکز عقله مشته اولان وسائل سعادت کشف

ایچون عادتاً بر حاسهٔ عمومیه در . طرق معیشتی تفصیل ،
وجوه کسبی تبیین ، بونلره موصل اولان علومی تعلیم ایتک
تعلیمات دینیہ ساحه سنده داخل دکلدر .

خبر قسمی ساحهٔ تجربه خارجنده قالان ، او ساحه ده
عقلک کفایتی کوروله مین مبدأ و معاده عائد احکام اعتقادیہ در .
احکام اعتقادیہ مبادیٔ اعتقادیہ نی وحدته ارجاع ایتکله امور
اعتقادیہ ده مدار صانع عالمک ، معبود حقیقیفک برلکی
اوزره در . احکام سائرہ بتون اوکا راجعدر . قرآن کریمده
بو عقائد اصلیه واضح براهین ایله مینندر .

تذکیر قسمه کلنجه وعدلر، وعیدلر، موعظه لر بو قسمده
داخلدر . قرآن میننده طبعیات و فلکیاتہ ، تعمیر عمومی ایله
فنه عائد وارد اولان آیات جلیله مجرد عبرتی تحریک، توحید
باری بی تذکیر ایچون وارددر ، بو کبی آیات جلیله دلائل
توحید مقامنده اولوب وسائل قیلندن در . قصص قرآنیہ ده
مجرد اقوام سالفه دن عبرت آلمق مقصدیله وارد اولمشدر .

امر قسمی احکام ظاهره و باطنیه عائددر ؛ احکام

ظاهره به عائد اولانلر عبادات و معاملات و مؤیداته ؛
 احکام باطنیه به عائد اولانلر تزکیه نفسه عائد آیات بیناتدر .
 بناء علیه قرآن مبین بر فن کتابی دکلدر ؛ قرآن مبینک
 نظریات و فرضیات فنی محتوی بولنسی ده اصلا مشروط دکلدر .
 فن تجربه به مستند اولمغله دائمی تحوله معروضدر ؛ قرآن
 مبین بر حقیقت ازلیه وابدیه اولمغله تحولدن مصوندر ، اصلا
 تحوله معروض اولیان آیات کریمه یی دائما تحوله معروض
 اولان بر نظریه و فرضیه ایله توفیق چالیشمق ؛ مقصود بالذات
 اولیان معانی قرآنییه یی مقصود بالذات کوسـترمک روح
 قرآنه مغایردر . محذوری ده بیوکدر . اوت فن صحیحک تلقین
 ایتدیکی حقیقت قرآن کریمک تبلیغ ایتدیکی حقیقته مخالف
 اولماز . آیات جلیله یی عقل قاصرک آکلایه میه جنی ظاهر اولمغله
 آنی هر دائم مقام معلاسنده بر اتمق بر وجیبه در . اخبار
 فلکیاته عائد اولان آیات جلیله آنجق قادر و قیوم و حکیم
 و علیم اولان صانع عالمک وجودینه استقبال ، یقین قوی
 استحصال اولنمق مقصدیله وارد اولمشدر . چونکه قرآن مبینک

ارشاد ايتديكى طريق مصنوعات ومكوناتك وجوديله جناب
حقك ذات وصفات وافعال جليله سېنه استدلال اوزرينه بنا
قيلنمشدر . بو بابده آتیده آروجه بيانانده بوانه جغز .

طرز تحریر — تدقیقات وتالیفات اسلامیه هیئت علمیه سنک
تنسیب وتصویبی ایله یازلمش اولان یکی علم کلام اقصى الغایه
اولان توحید باری باینده مخاطبک آکلایه بیله جکی بر طرز
ایله ، بر طرز نوین ایله استدلالاتی عمده قیلمش ؛ توحید
بارینک اکمل وسائلی اولان نبوت محمدیه باینده ارباب
بصائرک سلوک ایتدکلی مسلکه ، سیر جلیله نبویه و اخلاق
مطهره محمدیه ایله استدلال طریقنه سلوک ایتمشدر . حضرت
پیغمبر علیه الصلاة والسلام افندیمنزی فعلیله ، حالیه ، قولیه
سودر مکه ، محبت رسول اکرمی قیلبرده یرلشدیر مکه خادم
اولغی اخص آمال قیلمشدر . جمهور متکلمینک باب نبوتده
طریققری اولان خوارق حسیه نک ، فلسفه حاضره ایله ، امکاتی
اثبات ایلش ؛ معجزات حسیه دن زیاده معجزات معنویه عطف
اهمیت ایتمشدر . فن ایله ، تجربه ایله اثباتی قابل کورولیمان خصوصاتک

امكانى عقل ايله، يكي منطق ايله اثبات ايتد كدن صوكره وقوعى
 مخبر صادق صلى الله عليه وسلم افندمن حضرتلرينك قطعى
 خبرلرينه بنا قيلمشدر. عقل بشرى صنع بارى يى تاميله ادراك
 ايدميه جكي، نظريات عقليه ده پك چوق تفاوت بولندبغى مسلم
 اولمغله، بو كى امورده قلبى تظمين ايچون انجق وحيه احتياج
 حاصل اولديغنى ايضاح ايتمشدر. متفكرينك افكار
 وانتقاداتنى نظر اعتباره آله رق اصول اسلاميه موافق
 اولانلرى عن برهان قبول، بالعكس مغاير اولانينه
 عن برهان رد ايتمش؛ بو بابده يكي بر طرز تعقيب
 ايلمشدر. كافه علومده حاكم اولان (مناهج-متودولوژى)
 قواعدى ايله يورويهرك اسقولاستيك مدافعه يرينه مه تود
 دائر دسندده مدافعه يى اقامه ايتمشدر. بويله جه هم منطق
 صورتى يى، هم منطق مادى يى الده طوته رق امكان شرائطى
 ايچون منطق صورتى قواعدينه، وقوع شرائطى ايچون
 منطق مادى قواعدينه دعايت ايله مشدر؛ متأخرينك كلامى
 كى يونان فلسفه سى ايله قاريشماش، بلكه، مقتضياته كوره

غرب فلسفه سی ایله لزومی درجه ده برابر کیتمش ، طبیعیات
وفلکیاتی ینه متأخرین علم کلامنده اولدینی کبی دائرة شمولنده
طوتمامشدر. خصمای دین طرفندن ایراد اولنان شبهات خصمه
کورد شافی اولان برطریق ایله مدافعه اولونمشدر .

اوت علم کلام آنفا بیان اولندینی اوزره اسلوب قرآن [۱]
وجهله عالمک وجودیله استدلاله بنا قیلنمقله یکی علم کلامده ده
ینه اوطریق عمده اولمشدر .

کتابمز بر مقدمه ایله ایکی بابدن وبر خاتمه دن عبارت
اوله جق در. [۲]

توفیق اللهیدن در .

از میرلی : اسماعیل مقی

[۱] ان فی خلق السموات والارض واختلاف الليل والنهار — اتم تخلقونه
ام نحن الخالقون — اولم ينظروا فی ملکوت السماوات
[۲] علم کلام تسمیه سنده وجوه عیدیه ذکر اولنمشدر: ۱- بوعلمک اشهر
مباحثی کلام یعنی قرآنک مخلوق وغیر مخلوق اولسی مسئله سیدر، ۲- تغلیب طریقله
اشهر اجزایی کندوسنه ویرلمشدر؛ ۳- شرعیاتده خصمه قارشو ایراد کلامه قدرت
ایراث ایتمکله کلام تسمیه اولونمشدر . الخ

مقدمه